

Д-р Иван Герджиков е таткото на мама. Аз не го помня. Починал е точно преди да навърша 1 година от рак на белите дробове. Мама ми е разказвала, че се топял между чаршафите, докато един ден просто изчезнал. Това е дядото за който толкова много съм слушала от мама, че нямам усещането, че не го познавам.

Роден е на 10 април, през 1904 година в Хасково в семейството на лекар и невероятно строга болградска българка - дъщеря на богат търговец на кожи, която възпитавала 4-те си деца, три момчета и една дъщеря, на руски с желязна ръка. Д-р Герджиков завършил медицина в Германия, специализирал кардиология пак там. Върнал се да практикува в България като военен лекар.

За света навън бил от онези строги, хладни и дисциплинирани хора, които изцеждат от себе си максимума и подразбират, че и другите следва да го правят със същото естествено себеотрицание. Това му спечелило славата на човек с "тежък характер" сред хората, които ръководел. Към всички човешки същества на тоя свят се обръщал на Вие, изключение правели единствено жена му и децата му. Винаги се обличал по военно безупречно и обрано с колосани и избелени яки. Харесвал изящните геометрични форми на Арт Деко и най-красивите ни останали семейни вещи са купувани от него.

Бил е труден съпруг и въпреки, че осигурявал чудесно семейството си с баба ми имали сложен брак. Мисля също, че е бил непоносимо тежък товар за сина си - вуйчо ми беше тъжен и ранен човек. Нежната пукнатина в хладнокръвната му обвивка била моята майка. Тя се появила 2 години след раждането на сина му, когато д-р Герджиков бил вече на 43 години. Толкова много искал и чакал дъщеря, че най-големият страх на баба ми по време на бременността бил какво обяснение ще даде, ако не-дай Боже се роди момче. Към мама дядо ми бил невероятно мил и нежен баща, от тези дето стоят будни до леглото с ръка на челото на момиченцето по цяла нощ когато са болни и сменят компреси.

Истинския свят на доктора обаче били пациентите му. Зад вратата на кабинета му строгият леден човек се превръщал в нещо различно. Всеки преглед траел толкова дълго, че опашката пред кабинета му се виела надолу по стълбите на кооперацията на ул. Бистрица. Достатъчно било едно посещение при него за да се сдобиеш с картон, старателно попълнен с най-големи подробности относно здравната история на пациента. Никога нито един картон не бил изхвърлен, всички се пазели подредени в изряден азбучен ред. Бил кардиолог, но изучавал човешките тела в цялост до последния си работен ден с любопитството на 20 годишен. Преглеждал пациентите си внимателно, разглеждайки в детайли цветовете на телата, промените в кожата, слушал дълги минути ритъма и музиката на всяко сърце, познавал мелодията на отделните органи и казват, че само със слушалка успявал да постави невероятно точна диагноза. Години след като вече си беше отишъл, по улицата ни срещаха хора, които спираха, поздравяваха страшно сърдечно майка ми или баба ми и благодаряха на д-р Герджиков.

Почивал си с музика. Всяка вечер (и под всяка, имам предвид всяка), апартаментът на ул. Бистрица се пълнел с гости - Лазар Николов, Димитър Ненов, проф. Асен Арнаудов и семейството му ([Gheorghe Arnaudov](#)), д-р Разсолков, д-р Кожухаров, Трифон Силяновски... свирели на пиано, говорели... приятелски кръг емигранти останали в държавата. Никога не позволявал разговори срещу властта. Никога не си позволил да наруши правило, закон, разпоредба. Не допускал разговори срещу режима. Когато вожда Димитров умрял, Трифон Силяновски тичал по улица Бистрица и крещял "Ставайте хора, радвайте се българи, сатрапа умря."

"Силяновски, въздържайте се в моя дом!" - скълцал го дядо ми, но уви късно, следващия път, в който се видели било след завръщането на Фончо от лагер, където партията му дала възможност да се радва на воля.

Всъщност историята заради, която си бях обещала да напиша за този чуден човек се е случила през войната, когато дядо ми бил командирован като военен лекар на фронта. Тя е разказана един единствен път от дядо ми на наш близък роднина, който слава Богу в последствие екзалтиран я разказвал до припадък на семейството за огромно разочарование на доктора.

В качеството на съюзник на Германия, от България било поискано участие с войски на Източния фронт. Борис III отказва да изпрати войници, но в замяна организира оказването на хуманитарна помощ за ранените и пострадалите на Източния фронт, което дава начало на Червенокръстката мисия - организиране на Санитарен влак и Военнополевата болница в Яблоня-Легионово до Варшава. Дядо ни д-р Иван Герджиков е първия главен лекар на мобилната болница, напълно оборудвана с 4 хирургични отделения. Било кървава касапница, за която дядо ми почти никога не обелил дума, освен, че от там се върнал окончателно убеден атеист с органично отвращение към всякакъв вид насилие и човешко унижение.

Освен ранените немски и съюзнически войници, макар и рядко за лечение пристигали и пленници. Така веднъж немските служби изсипали полуживите останки на пленен руски офицер със специална мисия. Дядо ми бил инструктиран изрично същият да бъде сглобен и възстановен в най-кратък срок и върнат обратно за разпит. Човекът бил помлян. Хирурзите възстановявали кост по кост, бродирали разкъсаните тъкани, последвало възстановяване, което българските лекари проточили докато могли, защото било ясно, какво ще се случи след като го върнат на немците. В крайна сметка обаче, моментът на връщане настъпил. Дисциплинираният ми дядо, ненарушил нито едно правило в живота си, се появил до леглото на офицера вечерта. На безупречен руски (втория му майчин език) уведомил офицера, че това е последната му вечер в болницата и се радва, че руснакът вече е възстановен. Споменал също за забравената отключена врата на отделението точно тази вечер, а също и за забравен кат цивилни дрехи - учудваща немърливост в иначе изрядната болница. Руснакът го изгледал внимателно и казал. "Единственото, което аз мога да дам в замяна д-р Герджиков, е моето име и частта, в която служа".

- Имам честта, г-н офицер.
- Имам честта, докторе.

Това било. Толкоз. Без излишни драми. Вероятно е имало разпавии за избягалия през нощта офицер, но няма как да знам това.

Баба ми Анна също пътувала с влака като самарянка, но в края на 1944-та била отзована от немците като потенциална американска шпионка (баба е възпитаник на американския колеж). Дядо ми моментално си подал оставката, но трябвало за изчака докато му намерят заместник. Така баба се прибрала от фронта сама и доста бременна с вуйчо ми, който е роден през май 45-та, докато дядо още бил на фронта.

След прибирането му от фронта, през пролетта на 46-та, семейството ни получило заповед със срок 1 седмица да си съберат необходимия багаж, да напуснат жилището си на ул. Бистрица и да заповядат в село Х да се радват на природата и чистия въздух. Баба ми Анна с току що прибран в лагер баща и едногодишно бебе изпаднала в ступор. Не знам и не мога да си представя какво е минало през главата на д-р Герджиков тогава, но на втория ден след писмото той се явил пред вратата на руското посолство в София и абсолютно на сляпо в пълно отчаяние потърсил възможност да се свърже с онзи руски офицер, на когото знаел единствено името и частта, в която служел. Разбира се, че нищо не се случило. Служители на посолството старателно записали името и дядо ми бил отпратен. Аз наистина не знам как точно се преживяват подобни дни и как се съхраняваш психически. Честно казано не искам никога да разбирам. Важното в случая обаче е, че след още 3 дни дядо ми бил извикан в руското посолство, където служител му съобщил: "Д-р Герджиков, упълномощен съм да ви предам, че Вие и Вашето семейство можете да бъдете напълно спокойни. "

Моето семейство не било изселено, а в големия апартамент на на улица Бистрица никога не били настанявани квартиранти партизани. И въпреки, че прекарвали няколко години с приготвен куфар до вратата и зашити 10 долара в подплатата му, баба ми и дядо ми наистина били оставени на мира.

След 45-та, д-р Герджиков бил обявен за фашист заради немското си образование и служба като царски военен лекар, но все пак (най-вероятно заради протекцията си от онзи достоен офицер) имал право да работи държавна работа единствено в циганската махала на София. За пациентите там се грижел със същото внимание, така че през годините постоянен поток от шарени и шумни хора се стичал пред кабинета му (за огромно раздражение на изисканата ми баба) и осигурявал понякога пилета, яйца, панаири пред кабинета и други обикновени радости.

До 72-ра година частната лекарска практика била разрешена и дядо ми работел непрекъснато. После властта затворила частните кабинети. Мама казва, че тогава бил първия и единствен път, в който видяла баща си съкрушен. Било и единствения път, в който чули д-р Герджиков да коментира режима:

"Аз съм давал клетва, че не мога да откажа помощ. Аз съм се клел... за мен това означава нещо."

Без да каже и дума повече затворил кабинета, както било разпоредено. Няколко месеца по-късно д-р Герджиков позволил на рака да разяде дробовете му, да разтроши костите му на прах и да го отнесе на по-свободно място.